

T ng l p cao c p trong gi i l nh đ o c ng s n không h là m t kh i th ng nh t

Ông Uông D ng, bí th Qu ng Đông (trái) và ông B c Hy Lai, c u bí th Trùng Khánh.
REUTERS

Trung Qu c đang trong quá trình chu n b th h l nh đ o th 5. V y, vì c ông B c Hy Lai b cách ch c ngày 15/03/2012 đánh d u s th ng th c a « mô hình Ô Kh m » đ i v i « mô hình Trùng Khánh » ?

Phe Đoàn Thanh niên c ng s n l n l t đ c phe « Hoàng t đ » ?

RFI đ ch và gi i thi u bài « Đội biên độ ng trong trung tâm quy n l c Trung Qu c » c a Arnaud de la Grange, thông tín viên báo Le Figaro t i B c Kinh. Bài đ ng ngày 16/03/2012.

Tất cả đã bắt đầu từ buổi tối mùa đông giá lạnh, trong một buổi không khí có hàng ngàn vé chi n tranh lạnh. Thế nhưng, nếu không bỏ n câu chuyện gì ng nh m t b phim Hollywood, thì các diễn viên l i hoàn toàn có thể, và đó là các nhân vật chính y u c a m t n c Trung Qu c, c ng qu c kinh t đ ng hàng th hai trên th gi i.

Ngày 06 tháng Hai v a qua (2012), ông V ng L p Quân đ n, hay đúng h n là đ n t n n, t i lãnh s quán M i Thành Đô, th ph t nh T Xuyên.

Ông V ng là phó th tr ng Trùng Khánh, siêu đô th v i 30 tri u dân, cách Thành Đô kho ng ba gi đ ng b . Ông ch u trách nhi m v an ninh và chính viên « siêu c nh sát » này, v i ph ng cách hành x « c b p », đã ti n hành cu c chi n ch ng l i các « h c đ ng », nh ng th l c mafia i đ a ph ng.

V i vị trí này, ông là thu c h thân tín c a lãnh đ o Đ ng i Trùng Khánh, ông B c Hy Lai, m t g ng m t quan tr ng trong b máy lãnh đ o chính tr Trung Qu c, m t trong nh ng nhân vật đang khao khát có chân trong Th ng v B Chính tr trong đ p thay đ i thành ph n vào mùa thu i.

Nh ng b c đ ng h ng t i t m c lãnh đ o qu c gia c a ông B c Hy Lai ch c ch n đã đ ng l i hôm th Năm v a qua (15/03) v i vi c ông b cách ch c.

T i Thành Đô, vào t i tháng Hai đó, các s ki n nhanh chóng mang dáng d p th m k ch.

Trên Vi B c, m ng xã h i Twitter Trung Qu c, các c dân m ng nói là có hàng ch c xe c a l c l ng c nh sát và bán vũ trang đ c tri n khai xung quanh c quan đ i di n M . Ông V ng L p Quân đã i trong lãnh s quán kho ng 24 gi .

Đ i u gì đã x y ra trong su t nh ng gi phút dài đ ng đ ng đó. V n hoàn toàn bí n. Ng i ta nói r ng quan ch c cao c p này đ ng nh xin t n n chính tr t i M . Vô ích. Các nhà ngo i giao M đã kh ng đ nh, đúng là ông V ng đã t i Thành Đô, nh ng ông đã « t nguy n » r i

kh i lãnh s quán và h không ti t l gì thêm n a.

Ng i ta t ng t ng đ n b u không khí sôi s c gi a hai c ng qu c l n, nh ng cú đ i n tho i c a các quan ch c Trung Qu c c nh báo nh ng m i nguy hi m v m t cu c phiêu l u nh v y... Trong m t cu c nói chuy n v i đài truy n hình Ph ng Hoàng H ng Kông, vào tu n tr c, th tr ng Trùng Khánh Hoàng K Ph m (Huang Qifan) đã nh ra m t vài thông tin.

Ông th l là đã b ra 2-3 ti ng đ ng h đ d dành, thuy t ph c ông V ng L p Quân ra kh i lãnh s quán M . Do v y, ông cho là đã tránh đ c m t cu c « kh ng ho ng ngo i giao » nghiêm tr ng.

Trên th c t , t i 07/02, ông V ng ra kh i n i t n n t m th i. Các nhân viên an ninh qu c gia đón ông. Ngay hôm sau, 08/02, ông V ng đ c đ a lên B c Kinh b ng máy bay, t đó, ông b th m v n trong nh ng đi u ki n đ c gi bí m t.

Cũng trong ngày hôm đó, m t thông cáo cho bi t ông V ng ngh phép vì « làm vi c quá s c »... Câu chuy n « Thanh tra Eliot Ness Trùng Khánh » có c m h ng t b phim truy n hình nhi u t p n i ti ng (*). Ông V ng gi đây đã khoác b trang ph c m u ghi xám c a « k ph n b i », b nghi ng tham nhũng và có nh ng ph ng cách làm vi c ph m lu t.

Khi ch p nh n r i ro « đ c ăn c , ngã v không » này, ph i ch ng tính m ng ông V ng b đe d a ?

Ông đã mang theo nh ng h s gì khi vào lãnh s quán M ? Báo chí H ng Kông nói r ng ông có m t s thông tin b t l i cho ông B c Hy Lai, r ng nhi u ngày tr c khi x y ra s c , ông V ng đã vi t m t b c th g i c quan đáng g m là Ban Thanh tra K lu t Trung ng Đ ng, c p báo v m t s vi c b t h p l c a th tr ng ông ta.

Cũng không quan tr ng l m. Đi u c b n là v vi c đã làm d y lên m t c n bão chính tr đ d i nh t mà Trung Qu c ch a h th y t r t lâu nay và làm l rõ nh ng bi n đ ng trong vi c chuy n giao quy n l c chính tr năm 2012, m t s ki n mà m i th p niên ch x y ra m t l n t i đây

Trung Quốc cũng vậy, « chỉ n định v n định tranh c » - theo kiểu ch nghĩa xã hội th tròng – đã th c s định c khi định. Và dao nh n đã định c rút ra trong cu c đ u đá gi a các phe phái khác nhau, gi a các định ng l i khác nhau.

Trong nh ng tr n chỉ n trong bóng tối này, ch th nh tho ng ng i ta m i trông th y ánh ph n quang c a dao.

Theo thông l , đ u đá ch đi n ra trong bóng tối. Gi ng nh th i c x a c a Liên Xô và c a kiểu nghiên cu « Kremlin h c », ng i ta ch có th ph ng đoán, tìm kiếm nh ng đi m khác biệt tinh t trong nh ng l i phát bi u l nh lòng, bài b n theo kiểu « l i g », dò xem k l ng nh ng b c nh chính th c đ đ m k v ng m t, ng i hi n di n, đánh giá v th h ng c a các nhân v t trong b máy quy n l c tùy theo v trí c a h ...

Đúng v y, trong nh ng ngày v a qua, k h p th ng niên c a Qu c h i là đ p đ quan sát, ph ng đoán. Hôm th Năm, các nhà quan sát bình lu n nhi u v s v ng m t c a ông B c Hy Lai trong m t cu c h p quan tr ng c a B Chính tr .

Ông đã cho bi t là b « cúm nh ». Hôm sau, ông tham gia vào m t cu c g p v i báo chí c a đoàn đi bi u Trùng Khánh. Vào đ p đó, ông th a nh n « khuy t đi m không giám sát ».

« Chín Hoàng đ »

Có hai đ ki n xác đ nh khuôn kh các cu c đ i đ u đang đi n ra. Đ ki n đ u tiên là tính lãnh đ o t p th t i Trung Quốc mà trung tâm quyên lập là Ban Th ng v B Chính tr , v i chín thành viên, định c g i là « Chín Hoàng đ ».

Chính t đây mà nh ng tho hi p định c hình thành, nh ng định ng thu n chung định c đ a ra.

C n ph i bi t là t ng l p cao c p trong gi i lãnh đ o c ng s n không h là m t kh i th ng nh t. Có nh ng thiên h ng b o th h n, có nh ng thiên h ng c i cách h n và nh t là t ng l p này l i chia thành vài phe phái l n v i nh ng liên minh đôi khi đan chéo nhau.

Đ ki n l n th hai, đó là s c n thi t đ i v i v ch t ch m n nhi m gi đ c các ph ng ti n chi ph i quy n l c, vì nên bi t r ng th h th 5 các nhà lãnh đ o Trung Qu c s c m c ng đi u khi n đ t n c trong 10 năm tr i, t i t n năm 2022. Nh ông Giang Tr ch Dân đã làm cách nay 10 năm, ch t ch H C m Đào ph i x p đ t càng nhi u ng i c a ông càng t t vào trong b máy quy n l c cao nh t, đ gi đ c kh năng tác đ ng, chi ph i.

Do đó, v ông B c Hy Lai, có th đ c di n gi i nhi u cách khác nhau. « T t c các di n gi i này v a đúng v a sai », nh l i m t nhà ngo i giao.

Đó là cu c chi n gi a hai phái, phái Đoàn Thanh niên C ng s n và phái « con các hoàng t » ho c đó là cu c chi n gi a « mô hình Trùng Khánh », b o th h n và « mô hình Ô Kh m », c i cách h n.

Trong tr ng h p th nh t, có l tr c h t là cu c đ u đá gi a các nhân v t vì quy n l c.

Trong tr ng h p th hai, đó là m t s đ i ch i gi a hai t m nhìn v m t n c Trung Hoa trong t ng lai.

Cu c chi n gi a hai phái g n nh là m t s đ i đ u c a « gi i quan ch c ch ng l i các hoàng t ».

Th c v y, m t bên là Đoàn Thanh niên mà th lĩnh là ch t ch Trung Qu c hi n nay, ông H C m Đào. Trong nhi u tr ng h p, đó là nh ng ng i xu t thân t gi i bình dân và nh công tr ng mà lên cao trong b máy chính quy n. Nh v y, h không có « máu xanh – có dòng dõi quý t c ».

Bên kia chi n hào là phe « con các hoàng t » trong đó có ông T p C n Bình, mà ai cũng cho r ng ông s là ch t ch t ng lai c a Trung Qu c. H là thành viên c a t ng l p quý t c đ , h u du c a nh ng anh hùng l p ra n n C ng hòa Nhân dân.

Đ i v i ông Lâm Hoà L p (William Lam), ng i am hi u nh ng đi u bí m t trong b máy quy n l c Trung Qu c, gi đây, ng i ta đang ch ng ki n vi c xem xét l i m t th a hi p đã đ t đ c h i năm ngoái, d a trên vi c chia ba s gh trong c c u quy n l c « Chín Hoàng đ » : Ba gh cho phái Đoàn Thanh niên, ba gh cho phe các hoàng t , trong đó có ông T p C n Bình và ba gh cho các phe phái khác.

Trong m t bài vi t c a Jamestown Foundation, ông Lâm Hoà L p cho r ng ông H C m Đào và các thu c h c a ông đã ch đ o « s b t tr c » Trùng Khánh, thúc đ y nhanh s s p đ c a ông B c Hy Lai. Ch còn c n đ ng thu n v i nhau v ng i thay th ông B c Hy Lai...

« S phá s n c a mô hình Trùng Khánh »

V th c ch t, đ ng nh cũng có s đ i đ u gi a hai mô hình. Mô hình Trùng Khánh mà ông B c Hy Lai mu n th y toàn Trung Qu c áp đ ng. Đó là m t đ ng th a hi p k t h p gi a vi c quay tr l i t t ng bình đ ng ki u Mao và m t s m c a v kinh t đ i s ki m soát ch t ch c a Nhà n c.

Mô hình kia, mà m t s ng i, t nay coi đó là « mô hình Ô Kh m », ý mu n nói t i khu làng n i d y i mi n nam Trung Qu c v a m i th c hi n cu c b phi u c p đ a ph ng t do đ u tiên.

Ng òi đã gi i quy t cu c kh ng ho ng này là v đ ng đ u t nh Qu ng Đông, ông Uông D ng (Wang Yang). Đây là ng i đ c ch t ch H C m Đào che ch , cũng có th s tham gia vào nhóm Chín Hoàng đ và là đ i th chính c a ông B c Hy Lai.

Đ c coi là ng i r t ng h t do kinh t , ông ch tr ng ph i m nh đ n h n n a trong c i cách, qua vi c gi m vai trò c a Đ ng, n i l ng h n s ki m ch đ i v i xã h i dân s .

Một nhân vật chủ chốt trong phe tân tể theo tể tể Mao, ông Dương Phàm (Yang Fan), tác giả một cuốn sách ca ngợi ông Bạc Hy Lai, tể a đả « Mô hình Trùng Khánh », vể a thể a nhể n là cể n có thêm mể t cái nhìn khác vể trể tể ng hể p Ô Khể m...

Đổi vể i ông Trương Minh (Zhang Ming), giáo sể để i hể c Nhân dân, vể c cách chể c ông Bạc Hy Lai báo hiể u sể « phá sể n cể a mô hình Trùng Khánh và bể t tín hiể u cho để tể ng lể i cể i cách hiể n để i hể n, nhể ng không quá thiên tể ».

Nhà nghiên cể u Trương Vĩnh Niên (Zheng Yongnian), thuể c Viể n Đông Nam Á, để i hể c Quể c gia Singapore, nhể n để nh, « cho để n nay, có mể t sể để i để ch, tranh đua liên tể c giể a hai để òng lể i này. Giể đây, để tể ng lể i Trùng Khánh bể gể t bể, các lãnh để o mể i cể a Trung Quể c có thể tể do hể n nhể m tìm để c để ng thuể n chung và thúc để y cể i cách. Điể u này cũng phể thuể c rể t nhiể u vào hể ».

Do đó, mể t sể ngể i tể hể i phể i chể ng có mể t sể trùng hể p giể a vể nể chính trể và vể c đẩ ng trên các phể tể ng tiể n truyể n thông chính thể ng nhể ng bài viể t có giể ng điể u « cể i cách » hể n là bình thể tể ng, kể cể vể mể t xã hể i và chính trể.

Ngể i ta tể n công các « nhóm lể i ích », nhể t là nhể ng ngể i để ng để u các doanh nghiể p Nhà nể c, để tể ng nhể đã ngăn chể n cể i cách.

Tể đó mà suy luể n rể ng thể i cể a nhể ng để i cể i cách đã để n, là viể n vòng, vì vể n còn mể t khoể ng cách rể ng bể ng nể c Trung Hoa.

Vể lể i, vể c trể n áp nhể ng tiể ng nói bể t để ng không hể giể m. Và các giai để n quá để vể n chể để a để n nguyên trể ng.

Chuyên gia Lâm Hòa Lể p cũng lể u ý là các nhà lãnh để o cể ng sể n có « truyể n thể ng lâu để i sể để ng nhể ng nhân vể t cể i cách triể t để và nhể ng ngể òi có tể tể tể ng tể do vể kinh tể nhể nhể ng con tể t trong các thể để n chính trể, để rể i sau đó gể t bể chúng đi khi trể n chiể n giành quyể n

lưu kết thúc ».

(*) : *Eliot Ness (1903 – 1957) là thanh tra cảnh sát nổi tiếng chống băng đảng tội phạm trong thời kỳ cấm rượu ở Mỹ cấm buôn bán rượu từ 1920 – 1930 (Prohibition). Đây là đề tài của bộ phim truyền hình nổi tiếng « The Untouchables », chiếu trên đài ABC từ 1959 đến 1963 tại Mỹ.*